

- ☼ **März** Mitte März 2008 – Anlässlich des intern. Frauentages wird ein Vortrag gemeinsam mit den Frauen aus dem landwirtschaftlichen Bereich Graz und Graz-Umgebung sowie Bistrica ob Sotli in der Gemeinde Bistrica ob Sotli zum Thema „Das Wegfallen der Grenzbalken, was nun...?“, stattfinden.
- ☼ **April** Mittwoch, 9. April 2008 – Ausstellung der Kunstwerke der Kinder aus Maribor im Jugendkunstraum des Grazer Künstlerhauses, Burgring 2, 8010 Graz
- ☼ Dienstag, 22. April 2008 – Zum Welttag des Buches – Literarischer Abend „Lesedreieck“ in deutscher, slowenischer und italienischer Sprache und Ausstellung mit Eva Vasari und Katja Pal im Literaturhaus Maribor, Vojašniška ul.12, 2000 Maribor
- ☼ Samstag, 26. April 2008 – Kulturreise nach Slowenien: Route: Škofja Loka-Cerkno/Žiri und Idrija. Genaue Daten folgen.
- ☼ **Mai** Vom 9.-12. Mai 2008 – Slowenischkurs für österreichische Freunde und Interessenten in Strunjan. Besichtigung von Grad Socerb und vieles mehr.
- ☼ **Juni** Ausstellung in der Galerie des Stmk. Kunstvereines „Werkbund“ in Graz. Genaue Daten folgen.
- ☼ Mitte Juni – Ausstellung im Retzhof in Leibnitz: Ausstellende Künstlerinnen aus Graz, Maribor und Leibnitz. Genaue Daten folgen.
- ☼ Programm mit dem Artikel-VII-Kulturverein f. Steiermark im Pavel Haus vorgesehen.
- ☼ **Juli** Samstag, 19. Juli 2008 – Opernbesuch in St. Margarethen „La Traviata“. Abfahrt 15.15 Uhr – Graz – HBH. Vorstellung: 20.30 Uhr. Preis; EU 54,- für Busfahrt und Eintritt.
- ☼ **Sept** Anfang September – Wir werden die älteste steirische Kulturstätte in der Nähe von Kleinklein, sowie Frauenberg u. v. m. besichtigen. Genauere Daten folgen
- ☼ **Okt.** Mitte Oktober – Das Projekt „Lesedreieck“ mit Ausstellung in Triest. Genaue Daten folgen.
- ☼ **Nov.** Samstag, 15. November 2008 um 19.00 Uhr – Gala-Abend der Freundschaft im Hotel BOKAN in Graz.
- ☼ **Dez.** Sonntag, 14. Dezember 2008 – Konzert im Minoritensaal in Graz.
- ☼ Programm mit dem Artikel-VII-Kulturverein f. Steiermark im Pavel Haus vorgesehen.
- ☼
- ☼

Das ist unser Rahmenprogramm für das Jahr 2008 (Änderungen vorbehalten). Wir freuen uns auf ihr Kommen und Ihre Mitarbeit!

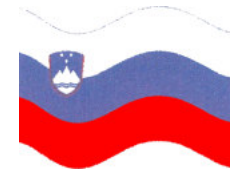
Ihre dankbare *Präsidentin*
 Info unter Tel.: 0316/42 11 04
 Mag. Ivanka Gruber
 E-Mail: ivanka.gruber@aon.at

PODELITEV 28. TISCHLERJEVE NAGRADE KLUBOMA KOROŠKIH SLOVENCEV V LJUBLJANI IN MARIBORU

23. januarja 2007 se je več odbornikov DSAP v Celovcu udeležilo podelitve Tischlerjeve nagrade, ki sta jo Narodni svet koroških Slovencev in Krščanska kulturna zveza tokrat namenila Kluboma koroških Slovencev v Ljubljani in Mariboru. Predsednik NSKS dr. Matevž Grilc in predsednik KKZ dr. Janko Zerzer sta orisala prizadevanja obeh klubov za vzdrževanje živih stikov prek meje ter se zahvalila za različne oblike duhovne in materialne pomoči, ki sta jo kluba posredovala koroškim Slovincem. Posebnega pozdrava je bil deležen častni predsednik ljubljanskega kluba Stane Uršič, ki je z bratom Gojkom še živa priča ustanovnega zbora oktobra 1928. Tischlerjevo nagrado je prevzel v imenu mariborskega kluba predsednik dr. Božo Grafenauer, v imenu ljubljanskega pa Janez Stergar, član Upravnega odbora DSAP.

Podelitev Tischlerjeve nagrade (Janez Stergar, drugi z desne).

SREČNO, SOSED

Društvo slovensko-avstrijskega prijateljstva
 Verein Slowenisch – Österreichische Freundschaft
 Ljubljana

SREČNO, SOSED!

Seja Upravnega odbora Društva slovensko-avstrijskega prijateljstva – torek 22. januarja 2008. Med sklepi je tudi naloga, da ponovno natisnemo društveno glasilo »Srečno soсед«. Naslov, ki je sicer nekoliko podoben naslovu Avstrijsko-slovenske družbe v Celovcu – »Hallo Nachbar«. Nič ne de! Prebrali ga bodo lahko vsi, tisti, ki imajo internet in tisti, ki ga nimajo! Glasilo prinaša pregled dogajanja v letu 2007 in hkrati nekoliko programskih nalog in idej za letošnje leto. Žal nam je, da so društveni člani premalo aktivni, saj vse ideje, ki jih v glavnem skozi leto tudi realiziramo, prihajajo z delovne mize parih članov Upravnega odbora. Močno si želimo, da se naše članstvo pomladi, poizkusimo nagovoriti mlade najprej vsaj v domačem okolju. Vsekakor je delo lepo vpeljeno, postavljamo se lahko z odmevnimi prireditvami kot so »Koroški kulturni dnevi«, ki jih bomo v letošnjem aprilu izvedli že šestič, in z vrsto bogatih strokovnih poti in prireditev po sosednji Avstriji in Furlaniji-julijski krajini. Mnogo takih poti, prireditev in načrtov nam je še ostalo in zakaj ne bi tega z nami videli in uresničili tudi mlajši «novi» člani. Toplo jih vabimo v naše vrste!

Generacije predsednikov DSAP

PODELITEV ČASTNEGA ZNAKA RA GOSPODU JOŽETU JERAJU

Ob podelitvi Velikega častnega znaka Republike Avstrije z zvezdo g. Jožetu Jeraju

**Vse člane, sodelavce, partnerje
 in simpatizerje DSAP**

VABIMO

**na redni Občni zbor Društva
 slovensko-avstrijskega prijateljstva,
 dne 12. marca 2008 ob 18. uri**

v prostorih Svetovnega slovenskega kongresa, Cankarjeva 1/IV. v Ljubljani.

Točke dnevnega reda so običajne, poseben dogodek pa bo počastitev okroglih obletnic štirih vodilnih članov društva – praznujejo naslednji: častni predsednik g. Jože Jeraj, in člani upravnega odbora g. Aleš Mižigoj, g. Lovro Sodja in g. Janez Stergar. Njihove obletnice bomo proslavili s kulturnim programom in posebno pogostitvijo!

Vljudno vabljeni vsi – v čim večjem številu!

Republika Avstrija je v lanskem letu za posebne zasluge pri zblizevanju dveh sosednjih narodov odlikovala našega častnega predsednika gospoda Jožeta Jeraja z Velikim zlatim častnim znakom Republike Avstrije z zvezdo. Visoko odlikovanje je slavljenec prejel iz rok njegove excelence veleposlanika Republike Avstrije dr. Valentina Inzka dne 11. maja 2007.

Vse delo gospoda Jeraja na trdnem povezovanju Slovenije z Republiko Avstrijo je izhajalo iz prepričanja, da sodelovanje sosednjih držav koristi le napredku v zgodovini medsebojno povezanih narodov, zlasti tistih, ki imajo podobno kulturno osnovo. Zato se je z izredno energijo prizadeval za konkretne povezave na področjih družbenega, političnega, gospodarskega, kulturnega in znanstvenega življenja in to tako v vlogi generalnega konzula v Celovcu kot tudi kasneje v vlogi predsednika Društva slovensko-avstrijskega prijateljstva v Ljubljani.

(Besede so povzete iz slavnostnega nagovora veleposlanika dr. Valentina Inzka ob podelitvi odlikovanja.)

POZDRAVNI GOVOR NA MEJNEM PREHODU KARAVANKE

21. decembra 2007

Dr. Peter Vencelj, predsednik DSAP

Spoštovana gospa ministrica Ursula Plassnik, spoštovani gospod minister dr. Dimitrij Rupel, spoštovani častni gosti, dragi prijatelji prisrčen pozdrav v imenu Društva slovensko-avstrijskega prijateljstva. V teh dneh, ko je dan najkrajši in noči najdaljše, je odšla meja, ki je devetdeset let delila ljudi, sorodnike in prijatelje. Kaj to pomeni za življenje ljudi na obeh straneh v Sloveniji in Avstriji, se najbrž še ne zavedamo. Na nemoteno prehajanje mejne črte se bomo hitro privadili, veliko težje pa se bomo poslovili od predsodkov in razmišljanj v naših glavah. Štiri, pet generacij je živelo s to mejo v mišljenju in prepričanju, da druge možnosti ni. Odprte meje so povabilo in izziv za bogatenje medsebojnega povezovanja in sodelovanja na vseh ravneh družbenega življenja. Boljši

medsebojni odnosi, dobro sosedstvo, skupna odgovornost in prizadevanje za kvalitetno življenje in še mnogo drugih stvari so naloge, ki so pred nami. Nam je prepuščeno, da se teh nalog lotimo in jih uresničujemo.

DSAP je bilo ustanovljeno v prvih letih samostojne Slovenije prav s tem namenom, da poveže ljudi dobre volje z obeh strani meje na najrazličnejših področjih civilne družbe in da skupaj naredimo več. Temu smo zavezani tudi danes in v prihodnosti. Že sedaj dobro sodelujemo z obema mejnima zveznima deželama Koroško in Štajersko in z društvoma avstrijsko slovenskega prijateljstva v Celovcu in Gradcu. Tu, v tem delu Evrope, se srečujejo tri velike etnične skupnosti: romanska, germanska in slovanska, ki so odgovorne za mir in sožitje v Evropi, za ohranjanje duhovne in kulturne podobe Evrope, ki jo tvorijo številni evropski narodi. Prepričan sem, da so odprte meje prava pot za krepitev medsebojnega zaupanja in sodelovanja.

Spoštovane gospe in gospodje, dovolite mi, da v imenu DSAP in v svojem imenu vsem skupaj želim lepe in blagoslovljene božične praznike ter mir, zdravje in uspehov v novem letu. Bodimo in ostanimo prijatelji!

VSEBINSKO POROČILO DRUŠTVA SLOVENSKO-AVSTRIJSKEGA PRIJATELJSTVA ZA LETO 2007

Društvo slovensko-avstrijskega prijateljstva v celoti realizira zadani program, sprejet na občnem zboru v začetku leta. Poglavitni program, ki smo ga osvojili že šesto leto in ki je s strani rojakov na avstrijskem Koroškem že pričakovana stalnica, so seveda Koroški kulturni dnevi.

Živimo v prepričanju, da vlivamo rojakom slovenskega pokolenja pogum in ponos na svoj izvor, občutek več ali vsaj enakovrednosti na vseh izstopajočih področjih tako tudi v kulturi, znanosti in drugod. S ponosom se odzovejo vsi ustvarjalci, ki jih povabimo na naše kulturne dneve, prav tako tudi referenti na posvetovanju, ki smo ga pripravili v okviru »Dnevov

KKD letos obsegajo osem prireditev:

- ✿ **Otvoritev KKD s slikarsko razstavo – izbor slikarskih del Sveških slikarskih kolonij s kulturnim programom domačinov iz Sveč.** Kje: Galerija Družine, Lj. Krekov trg 1. Kdaj: ponedeljek 7. aprila ob 18. uri
- ✿ **Mednarodni posvet v sodelovanju s Kulturnim forumom pri Avstrijskem veleposlaništvu v Ljubljani: » Skupna duhovna kulturna dediščina je osnova medkulturnemu dialogu«.** Kje: Dvorana svetovnega slovenskega kongresa, Cankarjeva 1/IV, Lj. Kdaj: torek, 8. aprila, ob 14. uri.
- ✿ **Predstavitve filmov mlade generacije filmarjev s Koroške s pogovorom o današnji filmski produkciji na Koroškem.** Kje: Dvorana Družine, Krekov trg 1. Kdaj: sredo 9. aprila ob 18. uri.
- ✿ **Slovenske srednje šole na Koroškem se predstavijo (Ravnatelj Sloven. gimnazije, Srednje šole za gospodarske poklice v Šentjakobu in Slovenske trgovske akademije v Celovcu; dijaki sodelujejo s kulturnim programom).** Kje: Dvorana Družine, Krekov trg 1, Lj. Kdaj: četrtek, 10. aprila, ob 18. uri.
- ✿ **Literarni večer z Mohorjevo založbo.** Kje: Galerija Družine, Krekov trg 1, Ljubljana. Kdaj: petek 11. aprila, ob 18. uri
- ✿ **Slavnostni koncert MePZ »Foltej Hartman« iz Podjune in MPZ »Valentin Polanšek« z Obirskega.** Kje: Unionska dvorana v Ljubljani. Kdaj: sobota, 12. aprila ob 19.30 uri.
- ✿ **Lutkovna predstava za otroke.** Kje: Lutkovno gledališče, Krekov trg 3. Kdaj: nedelja, 13. aprila, ob 11. uri.
- ✿ **Koncert Slovenske glasbene šole iz Celovca in Glasbene šole Kranj.** Kje: v Glasbeni šoli v Kranju. Kdaj: sredo, 9. aprila, ob 15. uri.

Ostale programske točke skozi leto:

- ✿ **Majski izlet na povabilo naše članice, sodelavke Turističnega društva Grosuplje prof. Marije Samčeve »po znamenitostih grosupljske okolice«.**
- ✿ **V zadnjih dneh junija: Strokovno srečanje na Koroškem z ogledom najlepših del slikarja Valentina Omana – spremljano s slikarjem Omanom.**

- ✿ **V septembru v okviru društva Slovenia nostra se bomo na terenu seznanili s projektom »Copla kaša« (združenje gorskih kmetij na Obirskem, Jezerskem in Solčavo) in z njihovim kulturnim in delovnim programom.**
- ✿ **Po poteh »soseske zidanice« – po vinogradih in zidanicah okoli Drašičev. Poskušanje vina, belokranjske pogače ter drugih kulinarčnih posebnosti in seznanitev s »sosesko zidanico« z običaji starimi preko 250 let, – skupnost vinogradnikov, kamor je včlanjenih okoli šestdeset vinogradnikov, ki si iz skupnih sodov izposojajo vino. V začetku oktobra.**
- ✿ **Arhitekturne odličnosti Prekmurja. V zadnjih dneh oktobra.**
- ✿ **Obisk Dunaja in srečanje z Dunajskim Avstrijsko slovenskim društvom. Program srečanja se pripravlja. Oglede velike razstave Svet faraonov.**

Gotovo bo mogoče prisostvovati tudi kateri izmed prireditev Celovškega, Graškega in Mariborskega avstrijsko slovenskih društev.

Majda Fister, podpreds. DSAP

VEREIN – ÖSTERREICHISCH – SLOWENISCHE FREUNDSCHAFT" DRUSTVO „SLOVENSKO- AVSTRIJSKO PRIJATELJSTVO" BRUCKNERSTRASSE 5, 8010 GRAZ

Programmorschau 2008

- ✿ **Jänner** Freitag, 11. Jänner 2008-Ausstellung der Kinderwerke der VS Berliner Ring Graz, der Grundschule Jenko Padežnik Maribor, der Grundschule Cankova und der Grundschule Šentilj zum Thema „Gemeinsame europäische Zukunft " in der Grundschule Šentilj
- ✿ **Donnerstag, 31. Jänner 2008 –** Ausstellung und Lesung in der Galerie „Ars Sacra" in Maribor. Ausstellende Künstlerinnen: Frau Mag. Monika Binder, Herr Prof. Erwin Huber (posthum).
- ✿ **Februar** Freitag, 29. Februar 2008 – Ausstellung von Prof. August Ploček zur Feier seines 80. Geburtstages im Rathaus in Leibnitz.

Ob začetku posveta nagovor predsednika DSAP dr. Petra Venclja

Referenti: voditelj posveta dr. Peter Fister, referenta mag. Martina Piko Rustia, dr. Janez Bogataj.

PROGRAM DELA DRUŠTVA SLOVENSKO-AVSTRIJSKEGA PRIJATELJSTVA V LJUBLJANI ZA LETO 2008

Glavni cilji vseh prireditev so

- povezovanje pripadnikov slovenskega naroda na obeh straneh
- predstavitev delovanja, kulturnih stvaritev, šolstva, društvenega dela in zgodovine
- tkanje kulturnega, političnega in gospodarskega sodelovanja
- možnost predstavitve koroških in štajerskih Slovencev v Avstriji

Načini s katerimi izvedemo predstavitve: prireditve, okrogle mize, razstave, obiski in skupni izleti

- ☼ 12. marca ob 18. uri Občni zbor Društva s kulturnim programom posvečenim štirim jubilejom z okroglimi življenjskimi obleticami (g. Mižigoj, g. Jeraj, g. Sodja in g. Stergar). Kraj: dvorana Svetovnega slovenskega kongresa, Cankarjeva 1/IV, Ljubljana.
- ☼ Koroški kulturni dnevi od 7. do 13. aprila na raznih lokacijah v Ljubljani in v Kranju. Vse bo navedeno v programskem listu, ki ga boste prejeli v zadnjih dneh marca.

Nagovor dr. Valentina Inzka

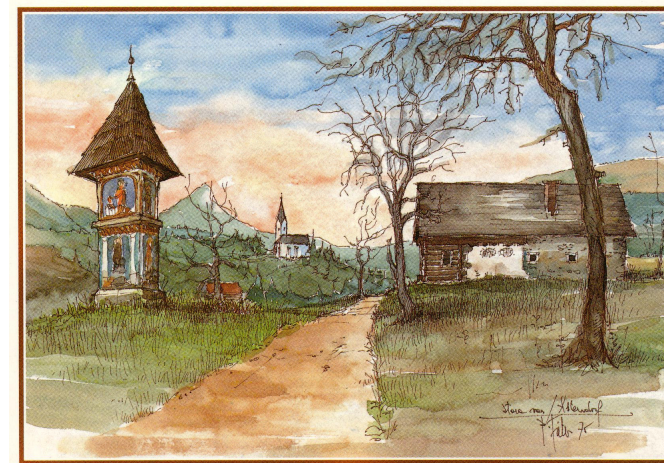

Glavni organizatoriki posveta: prof. Majda Fister za DSAP in mag. Natascha Grilj za Kulturni forum pri Ambasadi R Avstrije.

čezmejnega sodelovanja« z naslovom »Kulturna dediščina kot priložnost za slovensko avstrijsko čezmejno sodelovanje«. Kot prireditelj nam je bilo v zadovoljstvo, da se je okrogle mize udeležilo veliko število poslušalcev in da so se odzvali na visoki kvalitetni ravni vsi povabljeni referenti. Pobudo za okroglo mizo je dal Kulturni forum pri Avstrijskem veleposlaništvu in tudi vse kritje stroškov je bilo na njihovi strani. Takega kulturnega sodelovanja si še želimo.

Vabilo in plakat za Koroške kulturne dneve v Ljubljani 2007, akvarel je naslikal in oblikoval naš član dr. Peter Fister

5. KOROŠKI KULTURNI DNEVI v Ljubljani

Glede izvedbe in vsebine Koroških kulturnih dnevov smo v veliki meri odvisni od sodelovanja in programske ponudbe osrednjih kulturnih institucij v Celovcu t.j. Krščanske kulturne zveze in Slovenske prosvetne zveze, Narodopisnega inštituta Urban Jarnik in Slovenskega znanstvenega inštituta iz Celovca in Ljubljane. Prav gotovo bi bilo mogoče vključiti tudi sorodne nemško govoreče institucije, problem pa je v tem primeru nemški jezik, ki bi zahteval skoraj simultane prevajalce, za kar ne bi bilo nikoli dovolj finančnih sredstev. Tudi dvorane za nastope so večer problem, ker so predrage za naše finančne sposobnosti. Tako smo dobili dvorano Narodne galerije za polovično ceno, zato ji izrekamo iskreno zahvalo, saj smo bili tako lepo sponzorirani in si tako pomagali pri izvedbi ostalih prireditev. Galerija Družina nam je odstopila svoje razstavne prostore brez plačila. Tudi Oktet Suha nas je počastil tako, da za svoj nastop v Galeriji ni

zahteval plačila, enako kot moški pevski zbor Jepa Baško jezero ne – ponosni so bili, da so se lahko s svojim ubranim petjem postavili pred zahtevno publiko v Ljubljani.

Program, ki sem ga pripravila, je bil na visoki ravni, manjkala je morda le kaka gledališka ali lutkovna predstava za mlajše občinstvo. Prvič smo v okviru KKD izvedli skupni koncert Slovenske glasbene šole na Koroškem in Glasbene šole Kranj v veliko zadovoljstvo kranjske publike v prostorih gimnazije Kranj.

Sicer so vse ostale prireditve potekale v Ljubljani v prostorih Galerije Družina in v Narodni galeriji. Naša iskrena zahvala velja prav Galeriji Družina in gospodu dr. Janezu Grilju, direktorju Družine, ki nam je omogočal izpeljati večino programa v njihovih razstavnih prostorih. Prireditve so potekale ves teden in bilo jih je sedem najbolj različnega sestava od likovne razstave, literarnega večera, pogovornega večera do koncertov.

Odlično je bila obiskana otvoritev likovne razstave družine Hrobath iz Šent Lenarta pri Sedmih studencih, ki jo je odprl minister za kulturo Republike Slovenije dr. Vasko Simoniti. «Kipar» Jozej Hrobath je prav presenečal s svojimi skulpturami v kovini, izdelanimi z veliko mero estetike. Enako dekorativno in estetsko so delovale likovne mojstrovine hčerke Kristine Zeichen. Obogatitev večera je bila tankočutna in nežna poezija pesnice Mili Hrobath. Prav neverjetna umetniška uglašenost cele družine. Popestrilo jo je petje pevskega zbora Jepa – Baško jezero s pevovodjem Alešem Schusterjem na čelu.

Drugi večer je bil namenjen predstavitvi zbirke koroških mlajših besednih ustvarjalcev z naslovom: »Besedolomnice«, ki je izšla pri Tržaškem tisku v Trstu. Zato jo je skupaj s prof. Ireno Destovnik vodil tržaški publicist Aci Mermolja. Skupno s sodelujočimi literati je bila to izjemna danost spoznavanju položaja v katerem deluje ta generacija slovenskih ustvarjalcev. Pomembna je bila ugotovitev, da so se prav mladi pesniki vključili v najsodobnejše literarne tokove in povsem opustili nekdanjo »domovinsko« poezijo in prozo. Svoje stvaritve so predstavljali Franc Merkač, Rezka Kancijan, Tanja Senica in Martin Kuchling. Vsak po svoje je govoril o načinu ustvarjanja, notranji nuji izpovedi, o pogledih na jezikovne probleme in tudi na probleme vsled pripadnosti »slovenstvu«

Protagonisti in oblikovalka naslednjega večera pod naslovom »Enakopravnost žena na Koroškem v sedanjem času« prof. Irena Destovnik so napovedovali bogato vsebino pogovora s priznanimi ustvarjalkami, ki so s svojim umetniškimi, strokovnim in znanstvenim delom postale izjemne opazovalke družbene in duhovne kulturne podobe stvarnosti današnjega in preteklega obdobja.

Okrogle mize o položaju žensk na Koroškem so se udeležile nekatere med ženskami, s katerimi se je za Koroški koledar 2007 pogovarjala etnologinja in sociologinja kulture Irena Destovnik. (Od leve proti desni: Vida Obid, dr. Katja Sturm Schnabl, dr. Marija Novak, Milka Kokot, dr. Mirjam Polzer Srienc, mag. Zalka Kuchling in dr. Maja Haderlap.)

Večer, ki smo ga posvetili današnjim razmeram v Koroški cerkvi, je bil prav gotovo eden najbolj zanimivih v sklopu KKD. Prvič je bila dana beseda predstavnikom cerkvenega življenja in tako je bila priložnost seznaniti nas z aktualnim položajem izginjanja in utapljanja slovenske besede in kulture v morju večinskega nemškega naroda tudi v cerkvi na Koroškem. Ali bo situacija izginjanja meja zadevo spremenila v prid stapljanja z matičnim slovenskim narodom je tudi na tem področju veliko vprašanje. Večer je prispeval prav zanimiv pogled na koroško stvarnost. Večer so oblikovali rektor Jože Kopeinig, dekan Ivan Olip in vodja Katoliške akcije Pavel Zablatnik in oktet bogoslovcev iz Ljubljane.

Koncert Okteta Suha v Narodni galeriji je bil posebno doživetje. Izredna akustičnost prostora velike dvorane v Narodni galeriji je pevce Okteta Suha izredno navdušila. Njihov program, ki je bil pripravljen posebej za ta

večer, je izkazoval vse njihove pevske in vokalne vrline in polna dvorana poslušalcev je dajala pevcem Okteta res vse priznanje. Uho in srce sta bila ujeta v pesmi. Pevci so dokazali, da so s svojimi pevskimi sposobnostmi ambasadorji pevske kulture in s tem tudi kot posredovalci kulture slovenske narodne skupnosti povsem zaslužno prejeli najvišjo evropsko nagrado za ljudsko kulturo v Hamburgu. Častni pokrovitelj koncertnega dogodka je bil veleposlanik Republike Avstrije dr. Valentin Inzko

Govorniki ob večeru o Koroški cerkvi dekan Ivan Olip, rektor Jože Kopeinig, Pavel Zablatnik

O koncertu Slovenske glasbene šole v Celovcu in Glasbene šole v Kranju poroča prof. Lovro Sodja:

V okviru 5. Koroških kulturnih dni smo člani upravnega odbora Društva slovensko avstrijskega prijateljstva poleg ostalih prireditelj organizirali tudi srečanje in koncert učencev in učiteljev slovenske Glasbene šole na Koroškem iz Celovca in Glasbene šole Kranj. Koncert je bil 10. maja 2007 v gostoljubni kranjski glasbeni šoli. Z ravnateljema obeh šol, Romanom Verdelom iz Celovca in Petrom Škrjancem iz Kranja, smo se dogovorili, da bodo na koncertu igrali v glavnem nagrajenci glasbenih tekmovanj iz obeh držav in sicer z deželnega tekmovanja Koroške ter z državnega tekmovanja mladih glasbenikov, ki sta se v februarju oz. marcu odvijala v Celovcu in Ljubljani.

Pred koncertom je prisotne pozdravil predsednik Društva slovensko avstrijskega prijateljstva dr. Peter Vencelj, na zaključku pa se jim je zahvalil prof. Lovro Sodja kot član

KULTURNA DEDIŠČINA KOT PRILOŽNOST ZA SLOVENSKO-AVSTRIJSKO ČEZMEJNO SODELOVANJE

Okrogla miza – 6. 11. 2007

Vse različne vrste dediščine v danes povezanem prostoru med Avstrijo in Slovenijo so izjemno izhodišče za prihodnost – če jih ustrezno razpoznamo, ovrednotimo in povežemo v celoto. Ohranitev naravne, nepremične in premične materialne dediščine ter duhovne (nesnovne) dediščine je danes temelj najkvalitetnejšega oblikovanja prostora za bivanje in turizem. Pomembno je bilo, da se je zaradi aktualnosti teme v aktivno sodelovanje vključil Avstrijski kulturni forum pri Ambasadi Republike Avstrije. Tako je okroglo mizo začel z utemeljitvijo pomena tematike predsednik DSAP dr. Peter Vencelj, kot izjemen pomen pa je tematiko ocenil s svoj prisotnostjo in tudi v nagovoru še veleposlanik Republike Avstrije nj. ekselencija dr. Valentin Inzko.

Razprava je potekala v okviru treh problemskih sklopov. V prvem so strokovnjaki predstavili vse prevečkrat še ne povsem poznana dejstva o tem, kaj je danes dediščina – različnost pogledov na njene vrste, pojavnost, vrednost, pomen in vlogo v prostoru in času. Sledila je razprava z odgovori na vprašanja, kakšna je danes pripravljenost ohranjati, varovati dediščino – simbolno, fizično, kot splošno (javno) vrednoto, kot izhodišče in sestavino prihodnosti – in ne samo z ločenimi izhodišči v strokovnih ali materialnih vrednotah. V povezavi s tem je bila tudi predstavitev dobrih in slabih primerov ravnanja z dediščino vseh vrst. Kot prve zamisli o aktivni prihodnosti skupne kulturne dediščine in kot izhodišče za bodoče podobne posvete so dolg in zelo zanimiv večer zaključili udeleženci razprave s pobudami, cilji, možnostmi in napotki za ohranitev ter prihodnost dediščine v specifičnem prostoru, ki povezuje Avstrijo in Slovenijo – v povezavi s kvaliteto okolja in življenja, ki naj pritegne tako prebivalce kot obiskovalce in investitorje ter zamisel poveže v skupni evropski program ohranjanja okolja in dediščine, razvoja posebnosti regij (»Evropa regij«) in trajnostnega razvoja prostora.

Kot referenti so sodelovali:

- **Mag. Martina Piko-Rustia**, znanstveni vodja (direktorica) Slovenskega narodopisnega inštituta Urban Jarnik v Celovcu, slovenistka in etnologinja, dialektologinja, sociolingvistika, raziskovalka duhovne kulture.
- **Dr. Janez Bogataj**, etnolog in umetnostni zgodovinar, redni profesor na Filozofski fakultet UL, oddelku za etnologijo.
- **Mag. Karla Oder**, etnologinja in zgodovinarica, vodja ravenske enote Koroškega pokrajinskega muzeja, raziskovalka (v čezmejnih izhodiščih in ciljih).
- **Mag. Karel Hren**, doma iz Podjune, študij in delo na Dunaju, v Celovcu,
- **Prof. Slavko Mežek**, predsednik KD Naša Slovenija – Slovenia Nostra,
- **Mag. Josef Picej**, poslovodja »Hallo Nachbar Kulturregion Karawanken«
- **Dr. Peter Vencelj**, predsednik DSAP, profesor na Fakulteti za matematiko in fiziko UL, aktivni član vrste društev in združenj,
- Oblikovalec večera **dr. Peter Fister**, redni profesor in predstojnik Inštituta za arhitekturo na Fakulteti za arhitekturo Univerze v Ljubljani, raziskovalec kulturne dediščine obeh dežel.

Zaključek po zelo širokem posvetu je bil enoten: tematika je tako aktualna in zanimiva, da jo bo potrebno nadaljevati tudi v prihodnosti in to tako v okviru bodočih Koroških kulturnih dnevov kot tudi v neposrednem sodelovanju z Avstrijskim kulturnim forumom pri veleposlaništvu Republike Avstrije, ki je izrazil željo, da postane soorganizator. Usmerili naj bi se na poglobljeno obravnavo posameznih delov kulturne dediščine – s predlogom, da naj na naslednji okrogli mizi izberemo temo o duhovni kulturni dediščini.

Peter Fister

Njegovo literarno delo se napaja iz življenja koroških ljudi. Koroška mu je bila vseskozi blizu, posebna bolečina pa tudi koroški plebiscit.

Dobro ga je opisal Juš Kozak: "Na njem je bil izraz kmetiške grče. Čokat, plečat kakor skala. Zibajoča se in trda hoja, roke prave šape, plave oči pa so razodevale dušo z otroško milino in zaupljivostjo. Te tople oči vseeno niso mogle prikriti, da so veliko videle, doživljale grenka spoznanja, življenjske udarce, kar je ostalo nekje na dnu pokopano. Tudi niso zatajevale, da lahko ostro, pozorno opazujejo, ledeno presojujejo, a ustnice z ostrimi poševnimi zarezi v kotičkih molče o vtisih in spoznanjih. Mogočna glava je bila videti kakor iz ilovice zgnetena, s širokimi ploskvami okoli močnih ličnih kosti, med katere je bil vstavljen nos z razširjenimi nosnicami. Nad sršečimi belimi obrvmi se je bočilo vzboklinasto čelo, ki se je proti temenu, pod redkimi razmršenimi lasmi zoževalo."

Njegovo literarno delo sicer deloma poznamo, toda po takšnih spodbudah človek zopet vzame v roke vsaj Samorastnike ali Solzice, če so mu dela, kot so Jamnica, Požganica, Doberdob, predebele.

Ob Prežihovem grobu v Kotljah.

Takšne rajže nas duhovno bogatijo. Organizatorjem sicer naložijo ogromno dela, usklajevanj in načrtovanj, popotnikom pa ostanejo v spominu, da se pogosto v mislih vračajo na prehojene poti. Če je rajža pripravljena s toliko truda in ljubezni, se to pozna na vzdušju in na odzivu.

Zato naj se predsedniku g. dr. Petru Venclju in podpredsednici ge. prof. Majdi Fister še tu zahvaliva za lep in poln dan, ki je bil in bo pogosto v najinem pogovoru.

Marija in Drago Samec

Nagrobnik Prežihu in družini v Kotljah.

Še odlomek iz pisma zahvale za prelepe doživljanje na poti do Prežiha ...

.... Vse je bilo tako strokovno obdelano in povedano, da vedno – to že veš – hočem nekaj, kar ni in ne more biti. Da iščem polja zasejana z ajdo in ne koruzo za prašiče, da pričakujem našo besedo (kar je navada pri nas za najavljene skupine), da iščem na vsakem koraku nekaj kar je mimo "globalizacije". Da so mi bile solze na očeh ob literarni predstavitvi Hudabivške Mete ob zaključku naše čudovite poti in me je bilo sram, ker morda ni bilo normalno, ker medtem ne brskam po mizi in po jedilniku, ker je že pogrinjek pravi ob pravi besedi – prava predjed – duhovna... pa ostajam tako brez besed. Kaj naj pripovedujem o resničnih vrednotah, ali o izkopavanju stare jablane ob cerkvi ali spomeniku, ki je na drugi strani, o zlatenju in svetlečem... Kako daleč so po duhovnih vrednotah domačini v Kotljah in njihovi otroci, ki ob večerih ustvarjajo božične in velikonočne vizitke, da jih potem prodajo in nabrani denar poklonijo za zlatitev oltarjev? Če bom še dobila priložnost ob naslednjem obisku, Prežihov Voranc nas še čaka na Prežihovini! si beležim sprotne podobe, in jih spravim v literarni zapis, ob katerem bo zadrželo v prsih morda še kateremu ... še si želim tako bogate duhovne poti!

Iva Šubelj Kramar

upravnega odbora Društva. Po koncertu smo se dogovorili, da bodo ta srečanja postala tradicionalna. (Iz poročila, ki ga je pripravil Lovro Sodja.)

Le nekaj izmed prireditev je bilo nakazanih – v ilustracijo kje so težnje medsebojnega povezovanja, predstavitev in posledično boljših odnosov med vsemi nami. Organizatorjem je osnovna želja, da programi, ki jih pripravljamo, izkazujejo kakovostno rast in možnost trajnega učinka na podobo slovenske kulture na Koroškem.

Nedvomno te težnje podpirajo prireditve vseh Koroških kulturnih dnevo, ki so bili v organizaciji Društva slovensko avstrijskega prijateljstva doslej. Na podlagi dosedanjih rezultatov bi lahko prišli tudi do statističnih strnjenih podatkov, ki bi lahko prikazali, kdo so bili doslej sponzorji, vodstvene strukture organizacije, cilje akcije, rezultate, najbolj obiskane dogodke, kdo vse je gostoval in še marsikaj drugega. Taki in podobni rezultati bi nam bili v pomoč pri iskanju novih poti, novih smernic in morda drugega pristopa do programa KKD. Pri vsem delu pa nedvomno močno pogrešamo sodelovanje mladih z novimi idejami in novimi močmi.

Povezave z zamejci so se odvijale tudi na naših kulturnih obiskih zamejstva – tako na poletnem obisku v Reziji, kot na jesenskem obisku Labotske doline s kraji, ki so tesno povezani s slovensko zgodovino na Koroškem. Mnogi člani so imeli prvič možnost srečati se z rezijani, prebivalci najbolj severne doline v Furlaniji-julijski krajini, kamor sami nikoli ne bi zašli, in videti izjemno kulturno dediščino Labotske doline in Prežihovih krajev. Vse poti so spremljali visoko strokovno usposobljeni spremljevalci in razlagalci zgodovine, arhitekture in načina življenja v teh odročnih krajih.

Prireditve Koroški kulturni dnevi so omogočili:

Veleposlaništvo Republike Avstrije, Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu, Energetika Ljubljana, Bank Austria Creditanstalt, Galerija Družina, Narodna Galerija, Glasbena šola Kranj, Austrian Science and Research Liaison Office Ljubljana, Klub koroških Slovencev Ljubljana.

Majda Fister, podpredsednik DSAP

POTI PO KULTURNI DEDIŠČINI AVSTRIJE IN SLOVENIJE

Društvo slovensko-avstrijskega prijateljstva ob ostalih dejavnostih tradicionalno organizira tudi ekskurzije, na katerih spoznavamo kraje in kulturne posebnosti na obeh straneh meje. V letu 2007 smo se podali v Rezijo, zadnjo septembrsko soboto pa nas je pot vodila preko Ljubelja, po dolini Podjune vse do v Št. Pavla v Labotski dolini in na koncu do Prežihovih krajev v Sloveniji.

OBISK REZIJI IN REZIJANOM

Udeleženci ekskurzije v Rezijo – skupna fotografija in med plesom v »Rozajanskem domu«

V tretje sem obiskala to prelepo gorsko dolino lansko leto – to pot s člani našega Društva. Že dlje časa je tlela v meni želja, da tudi našim ljudem omogočimo ogled Rezije, ki je name naredila izreden vtis že v prvih obiskih, ogled

vasic, ki so kakor gnezda pripete v strmine med gorske vršace – Rezija je bila pred časom močno prizadeta v potresu (leta 1976), o čemer pa danes skoraj ni več sledu. Predvsem pa mi je bilo mnogo do tega, da bi udeleženci slišali nenavadno govorico prebivalcev, (okoli 1500 jih je še v teh vasicah), ki govorijo zelo svojsko rezijansko narečje slovenskega jezika.

Njihov način preživljanja je bil še v zadnjem stoletju prav tako nekaj posebnega, kakor njihova govorica. Mnogi so se preživljali z najbolj skromno potujočo trgovino – s koši na ramah so s kolesi ali peš prehodili neverjetne razdalje, spotoma pa prodajali in popravljali gospodinjam posodo, brusili nože in škarje ter popravljali dežnike. O tem načinu življenja zelo zgovorno pripoveduje muzej na Solbici. Vse navedene oblike preživetja so zahtevale zelo visok davek, saj sta se kar dve tretjini domačinov izselili v tujino.

O vsem smo veliko izvedeli od domačinke prof. Luigie Negro, ki z velikim navdušenjem in predanostjo vodi vse kulturno življenje v dolini. Tudi nas je pristrčno sprejela v »Rozajanskem domu« s pesmijo, poezijo Silvine Paletti in s plesom, nato pa vso pot spremljala s strokovno besedo in nepozabno prijaznostjo. S posebno zanesenostjo smo v poznem popoldnevu spremljali odlične konservatorske rezultate v od potresa močno prizadetem Špetru/San Pietru v Kanalski dolini, kjer je bila z najbolj strokovnimi posegi rešena izjemna arhitekturna in slikarska dediščina prejšnjih stoletij.

Majda Fister

POTOVANJE PO KOROŠKI OD ŠT. PAVLA DO PREŽIHA

Ko smo se napotili preko Ljubelja, po dolini Podjune vse do v Št. Pavla v Labotski dolini in na koncu do Prežihovih krajev v Sloveniji, smo se najprej ustavili v Št. Pavlu, kjer smo si v prostorih opatije ogledali razstavo del velikih evropskih mojstrov, od Dürerja preko Rembrandta, Leonarda da Vincija, Rubensa pa do štajerskega Kremser Schmidta. Kremser Schmidta imamo sicer tudi pri nas, za ostale mojstre pa je treba po svetu. Blizu naše meje nam je bila ponujena zbirka njihovih del. Užitek se je bil sprehoditi mimo njihovih mojstrov.

Dragocena duhovna dediščina samostanske knjižnice v Št. Pavlu.

Korak pa nam je zastal na hodniku ob knjižnici. Freska vesolja na stropu prostora je kazala, do kakšnih višin so segale vsebine starih knjig, ki so duhovno bogatile nekdanje menihe. Opazili smo lahko tudi, kako so bile po tematikah postavljene knjige v posameznih omarah. Nato pa smo še v baziliki občudovali predvsem fresko Tomaža Beljaškega.

Udeleženci ekskurzije na gradu v Wolfsbergu.

Na hitro smo zajeli sapo v Št. Andražu, od koder je škof Slomšek daljnovidno prenesel sedež škofije v Maribor. V Wolfsbergu, središču doline Lavantal, so nas očarali še simpatično mesto, grad nad naseljem ter romanska cerkev.

Na naši strani meje, na Prevaljah, smo poskrbeli še za drugo polovico, za telo. V znani Rutarjevi gostilni smo bili deležni značilno koroškega okusnega kosila. Poseben pa je bil dodatek. Domača gledališka igralka mag. Lizika Kacel nam je predstavila monolog Hudabivške Mete. Poslušali smo jo, ko je v igralski vznesenosti predajala njen testament: "Kakor se samorastnik zgrabi z okolico, tako se morate tudi vi, Hudabivniki, zgrabiti z življenjem. Kjer stojite, poženite korenine. Ne dajte se teptati od drugih, ne prenašajte ponižno krivic, ali tudi vi ne prizadevajte nikomur, nobenemu bližnjemu kakih krivic. – pogledjte, mene so položili na marternico, ko še dobro vedela nisem, kaj je svet. Mogoče bodo polagali tudi vas. Tedaj stisnite zobe in si mislite, da ste samorastniki – da ste Hudabivniki. Zdaj, po meni, vas je devet, čez petdeset let vas bo lahko že sto, čez sto let vas bo petkrat, desetkrat toliko. Potem si boste združeni lahko priborili svojo enakovrednost, svoje pravice..." Samo obsedeli smo in si obnavljali njena naročila. Toda Rutarji znajo začiniti vsako svoje delo. Sedanji šef nam je ponudil še odojka. Mislili smo, da so naši želodčki polni, toda očitno se vanje še vedno da zmašiti nekaj okusnih dobrot. Posebej še, če se je gazda priprave jedi lotil že ponoči.

Ob vsakršnih dobrotah čas prehitro beži, tako da so nam te dobrote snedle čas, da bi obiskali Prežihovino. Podali smo se le do Kotelj. Prijazni domačini so si vzeli čas in nam popestrili ogled hotujске cerkve s pripovedjo o obnovi zlatih oltarjev. Obiskovalec je presenečen, ko zve, da so se potrebe po obnovi oltarjev zavedli ministranti in drugi mladi, pa poiskali tudi pot do ostvaritve. Z izdelovanjem voščilnic so uspeli zbrati že kar nekaj denarja za obnovo, tako da se sedaj zavetnica cerkve in nekaj svetnikov že blešči v novi opravi. Kaj vse se da, če je dovolj močna volja, podprta z vztrajnostjo ...

Ob cerkvi je pokopan koroški pripovednik Prežihov Voranc – Lovro Kuhar. Z očetovimi spomini se ga je spomnil domačin Lečnik in nam podal podobo Korošca, ki je poznal revščino in krivice, ki so se godile tedanjim vaščanom. Bolele so ga, zato se je podal na pot njihovega reševanja. Voranc je pred nami zaživel v vsej veličini.

Nagovor podpredsednice v gostišču Rutar ob napovedi nastopa »Hudabivške Mete«.

Lovro Kuhar je bil, kar sicer premalo poznamo, tudi revolucionar, vagabund, kmet in pisatelj.

V bližnjem Guštanju (na sedanjih Ravnah) je že leta 1920 ustanovil podružnico Socialistične delavske stranke, ki se je še istega leta preimenovala v Komunistično stranko Jugoslavije. Stranka je bila kmalu prepovedana, zato je sodeloval v legalnih društvih. Leta 1926 se je povzpел že kar visoko na partijski lestvici. Pred policijo je moral pobegniti, pa se je kot poklicni revolucionar potikal po Avstriji, Romuniji, Bolgariji, Grčiji, Norveškem, Rusiji, Češkoslovaškem in Franciji. Predvsem je organiziral stavke poljedelskih delavcev. Imel je obilico ponarejenih dokumentov z najrazličnejšimi psevdonimi.

V pogovoru z domačinom Jankom Kotnikom se je tako označil: "Čeprav sem komunist, me vendar prevzame od časa do časa tako domotožje, da bi tvegati tudi svojo glavo in se vrnil domov. Sedem let že tavam po svetu kot Ahasver, nemiren in zasledovan in vsak hip v nevarnosti, da me odkrijejo in znova vtaknejo v ječo." Med vojno je več let preživel v taborišču Mauthausen.

Po vojni ni več imel pomembnih funkcij. Posledice bivanja v taborišču, predvsem v skupini, ki je bila izpostavljena medicinskim poskusom, so mu pustile sledi. Zavzemal se je še za obnovo dela Mohorjeve družbe, kar mu je tudi uspelo. Čisto na koncu, ko ni bil več škodljiv, so mu oblastniki le namenili še Prešernovo nagrado.

Pisatelj pa ni bil govornik. Po vojni so ga prosili, da spregovori po ljubljanskem radiu. Svoj tehtni govor je izjecljal v domačem narečju.